Posamezna številka stane 20 v.

41. številka. Maribor, dne 10. oktobra 1918. 52. letnik.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 8 K, pol leta 4 K in za četrt leta 2 K. — Naročnina za Nemčijo 8 K, za druge inozemske dežele 5 K. Kdor hodi sam po njega, plača na leto samo 7 K. — Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja" v Mariboru. — List se dopošlje do odpovedi. — Člani „Katoliškega tiskovnega društva" dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 16 vin. — Uredništvo: Koroška cesta štev. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta štev. 5, sprejema naročnino, inserate in reklamacije.

Za inserate se plačuje od enostopne petitvrste za enkrat 48 vin., ali kar je isto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 36 vin. Za večkratne ogline primerna popust. V oddelku „Male naznanila" stane beseda 10 vin. — Inserati se sprejemajo do torka opoldne. — Nezaprte reklamacije se poštnine prosto.

Avstrija, Nemčija in Turčija za mir.

Maribor, 8. okt. 1918.

Avstrija, Nemčija in Turčija so dne 4. oktobra odposlale predsedniku Združenih držav Severne Amerike, Wilsonu, brzojavko, v kateri so ga [illegible] za posredovanje, da se med vojskujočimi se državami sklene premirje, kateremu bi naj sledil mir. Brzojavka, odposlana Wilsonu, se glasi:

„Avstro-ogrska država je že opetovano izrazila željo, da se napravi konec krvoprelivanju ter da se sklene pravičen in trajen mir. Prežeta te želje, predlaga predsedniku Združenih držav Severne Amerike, da se nemudoma sklene premirje ter da se prično mirovna pogajanja na podlagi 14 Wilsonovih točk z dne 8. jan. 1918, na podlagi 4 točk Wilsonovega govora z dne 12. februarja 1918 ter končno na podlagi 5 dodatnih Wilsonovih točk z dne 27. sept. 1918."

Mirovna ponudba Avstrije, Nemčije in Turčije ni nikogar iznenadila. Vsled poraza bolgarskih armad je bila Bolgarija prisiljena prositi za premirje in mir. Bilo je torej očividno, da bodo zgledu Bolgarije sledile še tudi Avstrija, Nemčija in Turčija. Avstrija, Nemčija in Turčija so torej pri volji, da sklenejo mir na podlagi imenovanih Wilsonovih točk, ki se glasijo:

14 točk z dne 8. januarja 1918.

1. Vse mirovne pogodbe morajo biti javne in odkritosrčne.

2. Popolna prostost ladjeplovbe na morjih.

3. Odpravijo se naj vse gospodarske ovire in se naj ustanovi enotnost gospodarskih razmer med vsemi narodi.

4. Oboroževanje narodov se mora znižati na najnižjo mero.

5. Svobodno in nepristransko se morajo urediti in rešiti vsa vprašanja glede vseh izvenevropskih naselbin.

6. Rusko ozemlje se mora popolnoma izprazniti in Rusija si naj sama določi svoj politični razvoj.

7. Belgija se mora izprazniti in obnoviti in zopet postati neodvisna država.

8. Nemčija mora izprazniti zasedeno francoskó ozemlje in popraviti na tem ozemlju povzročeno škodo.

9. Ureditev mej Italije naj se izpelje z jasno znanimi narodnimi črtami.

10. Narodom Avstro-Ogrske naj se zagotovi prilika samoupravnega razvoja.

11. Rumunija, Srbija in Črnagora naj se izpraznijo in zopet obnove zasedena ozemlja. Srbija mora dobiti svoboden dohod do morja.

12. Narodom v Turčiji se mora zagotoviti samoupravni razvoj. Dardanele se morajo odpreti za prosto plovbo ladij vseh držav.

13. Ustanoviti se mora neodvisna poljska država, ki naj obsega vsa ozemlja, v katerih prebiva poljsko prebivalstvo.

14. Ustanoviti se mora splošna zveza vseh narodov in ustanoviti se mora mednarodno razsodišče, ki bo presojalo vse spore, nastale med narodi in državami.

4 točke z dne 12. februarja 1918.

1. Vsak del končnoveljavne pogodbe se mora zgraditi na pravičnosti v gotovem slučaju s tako poravnavo, od katere je najverojetnejše, da privede k *trajnemu miru.*

2. Narodi in dežele naj se ne premikajo od gotove državne oblasti po kaki drugi, kakor da gre le zgolj za predmete ali kamne v kaki igri.

3. Vsaka rešitev o vprašanju kakega ozemlja, ki jo je sprožila sedanja vojna, se mora rešiti v korist prizadetega prebivalstva in ne kakor le del kake pogodbe na zahtevo mest, ki tekmujejo med seboj.

4. Vse jasno označene narodne zahteve se morajo zadovoljiti v najširšem obsegu, ki je mogoč, ne da se sprejmejo ali ovekovečijo stari vzroki spora in nasprotstva, ki bi najbrže kmalu zopet motili mir v Evropi in ž njo celega sveta.

5 točk z dne 27. septembra 1918.

1. Nepristranska pravičnost, ki jo nameravamo odmeriti, ne sme razločevati med onimi, do katerih želimo biti pravični, in tistimi, do katerih ne želimo biti pravični. Pravičnost mora biti taka, da ne bo poznala nobenih ugodnosti in nobenega stopnjevanja, marveč le enake pravice za udeležene narode.

2. Noben poseben, osamljen interes ali korist kateregakoli naroda ali skupine narodov ne more tvoriti temelja kakega dela pogodbe, če se ne ujema s skupnimi interesi vseh.

3. V skupni rodbini zveze narodov ne sme obstojati nobena vez, nobena zveza in tudi ne posebne pogodbe ali dogovori.

4. V zvezi sami ne smejo biti nobeni posebni, samoljubni gospodarski načrti ali težnje, ne sme se uporabljati gospodarski bojkot v kakoršnikoli obliki ali izključitvi; izvzeto je samo pooblastilo sile, katero se v imenu zvezi narodov da naloži gospodarske kazni z izključitvijo svetovnih trgov in sicer kakor sredstvo reda in nadzorovanja.

5. Vsi mednarodni dogovori in pogodbe kakoršnekoli vrste se morajo s popolno vsebino naznaniti ostalemu svetu.

Na podlagi teh točk bi torej bile Avstrija in Nemčija ter Turčija pripravljene skleniti mir. Ako bo četverosporazum pri volji skleniti ponujeni mir, se bo odločilo v najkrajšem času, morda še poprej, nego dobijo naši čitatelji v roke to številko.

Wilson še do danes ni odgovoril na našo mirovno ponudbo. Vendar se že čujejo glasovi, da bo odgovoril v najkrajšem času in da bo — odklonil mirovno ponudbo.

Bolgarski kralj odstopil.

Kralj Ferdinand I. se izselil. — Kralj Boris III.

Kakor smo že poročali, je bila Bolgarija prisiljena prositi za premirje in mir in odložiti orožje. — Bolgarske čete so morale zapustiti vse srbsko in grško ozemlje, katero so zasedle v tej vojni ter se vračajo v svojo domovino. Srbske čete korakajo vedno dalje v Srbijo, da zasedejo tiste dele Srbije, katere je zavzela Bolgarija v tej vojni. Avstrija in Nemčija sta umaknila svoje čete iz Bolgarije, angleške in francoske čete pa korakajo v Bolgarijo, da zasedejo Bolgarijo.

V globoko ponižani duši bolgarskega naroda je umevno zavladala velika nevolja proti krivcem, ki so tirali nesrečno deželo v svetovno vojno in povzročili nešteto gorja, pomanjkanja in gladu v tej od narave bogato obdarovani deželi. Kot glavnega krivca in povzročitelja nesreče, ki je zadela Bolgarijo, smatra bolgarski narod svojega lastnega kralja in carja Ferdinanda, ki je rodom Nemec iz kneževe rodovine Koburžanov. Kralj Ferdinand si kljub 33letnemu vladanju kot bolgarski kralj ni znal pridobiti srca bolgarskega naroda. Bolgarski narod ga je vedno smatral za tujca in mu kot takemu ni nikdar zaupal. To nezaupanje je v zadnjem času naraslo do sovraštva in razdor med narodom in kraljem je postal nepremostljiv. Kralj Ferdinand se je tudi sam začel smatrati za tujca v deželi, v kateri je izgubil vse

LISTEK.

Vojaški novinec.

Belgijska povest.

Spisal Henrik Konsjans; preložil za „Slov. Gospodarja" Al. B.

(Dalje.)

„No, Micika", vpraša, „kaj bi rada?"

„Prišla sem semkaj ob skat Janeza Bremsa; ali mi morete povedati, kje je?"

„Janez Brems? Tega imena še nisem nikdar slišal."

„Saj je vendar belgijski vojak, kot vi."

„Je že res: ali služi pri kavaleriji ali pri infanteriji?"

„Kaj mislite s tem reči?"

„Ali služi pri konjih ali pri pešcih?"

„Tega ne vem; vojak je pri zelenih lovcih. Ali ti niso v mestu?"

„Potem ni čudo, ako ga ne poznam: mi smo od devetega."

Med tem razgovorom je bil korporal s tremi ali štirimi vojaki in stražnikom stopil k deklici. Katrici ni šlo v glavo, zakaj so jo pogledovali tako čudno in se v nerazumljivem jeziku posmehovali. Sram jo je pričelo biti, zato je proseče rekla Flemingu:

„Prijatelj, pokažite mi pot, meni se jako močno mudi."

Uslužni vojak ji naglo odgovori:

„Pojdite skozi vrata. Potem po prvi cesti na desno, potem na levo, še enkrat na levo in zopet na desno, dokler ne pridete do neke kapelice. To pustite na levi strani in zavijte na desno za veliko hišo, kder je prodajalna.

„Če greste še malo dalje, zopet na levo, pridete na trg. Tam vprašajte, kje je vojašnica drugega lovskega bataljona. Vsak otrok jo vam pokaže."

Katrica je bila vsa zmešana; v glavi se ji je vrtelo od samih „levih" in „desnih." Razumela pa ni ničesar in hotela zvedeti kaj natančnejšega, kar zavpije straža na vse grlo:

„Aux armes!" (Pod orožje!)

Vse je tekalo semtertja ter hitelo k straži po puške. Vojak pravi naglo prestrašeni deklici:

„Proč, proč! Tecite, sicer naju zapro. Mestni povelnik gre!"

Deklica si tega ni dala reči dvakrat, kajti pri mestnih vratih je zagledala častnika na konju, ki se ji je zdel oblečen kot kralj in je imel silne brke. Jezen, ker je bil stražnika zalotil, ko je govoril z dekletom, je ubogo deklico pogledal, kot bi jo hotel kar požreti, vendar je jahal mimo nje, ne da bi jo pogledal: a trepetaje je čula, kako je ošteval vojake, vendar ni mogla umeti, kaj je vzbudilo njegovo jezo.

Hitela je v mesto in res slednjič našla trg. Tu intam je videla vojake v raznih oblekah, a dogodek s stražo jo je napravil previdno. Obrnila se je sedaj na meščanko in vprašala:

„Gospa, prosim vas lepo, povejte mi, kje stanujejo lovci?"

„Tam-le zavijte okrog ogla in pojdite naravnost do konca tiste ulice. — Tam stanujejo lovci v veliki vojašnici.

„Stokrat vam hvala!" pravi Katrica in krene v označeno smer.

Ko pride pred kasarno, takoj spozna poslopje po množici vojakov, ki so hodili noter in ven, kakor tudi po bobnanju, ki ga je slišala notri.

Smejoč se od veselja gre naravnost proti vratom, da bi stopila v vojašnico, a straža zavpije nad njo z osornim glasom:

„Stoj! Nazaj! Nihče ne sme noter!"

In ko napravi deklica še en korak, jo potisne nazaj.

„Prijatelj!" vzdihne Katrica. „Rada bi govorila z nekom, ki je tudi vojak. Kaj pa naj storim?"

„Pri katerem bataljonu in pri kateri kompaniji pa je?" vpraša straža.

„Tega pa ne vem —" odgovori ona plašno.

„Potem počakajte pol ure", odgovori straža hitro; „takoj bo dano znamenje za kosilo, kmalu nato pa bo poziv za vežbanje. Potem boste videli vse moštvo, ki bo šlo iz vojašnice; ako imate dobre oči, ga spoznate. Med tem pijte čašo piva tam-le pri „sokolu." Zdaj pa me pustite pri miru, adjutant naju že opazuje."

Stražnik pusti osuplo Katrico, z desnico krepko udari ob puškino kopito, vrže glavo nazaj ter kot vojak koraka gor in dol, ne da bi pogledal mlado kmetico.

Ta se je za hip vtopila v premišljevanje ter se mučila, da bi razumela, kako bi mogla biti pregreha, tujcu pokazati pravo pot. Bolest ji je legla na srce. Dasi je bila nepotrpežljiva, vendar se ji ni zdelo predolgo, čakati pol ure. Hotela je stati v bližini vrat, kadar bodo lovci prišli ven, in niti eden ne bo ušel njeni pozornosti. Videla bo Janeza in ga spoznala. A ob ti upapolni misli se ji zdajci pomrači obraz — pride ji na misel, da slepec nikakor ne more korakati kot drugi. — A kaj ona ve? — Vse se ji je tukaj zdelo tako čudno in nenavadno. — V dvomih je poslušala stražnikov svet ter s počasnimi koraki šla proti „sokolu." Tje prišedši, je zahtevala čašo piva ter sramežljivo sedla v kot za mizo.

Dalje prihodnjič.